

Силабус
навчальної дисципліни
Верифікація та фактчек
2021–2022 навчальний рік

Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Викладач	Юлія МЕЛЬНИКОВА
Кафедра	Соціальних комунікацій, ауд. 401, корпус БДПУ 4
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-soc-kom/composition-kaf-soc-kom/melnikova/
Контактний телефон	+38 050 9391828
E-mail викладача	melnichka07@gmail.com
Графік консультацій	середа, 9.35-10.50, ауд. 401, корпус БДПУ 4

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
IV – 4 / 120 год.	очна (денна)	IV – 20 год.	IV – 20 год.	IV – 80 год.	IV – залік
	заочна (дистанційна)	IV – 20 год.	IV – 20 год.	IV – 110 год.	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: фактчек, факт, верифікація, фейк, маніпуляція, постправа, джінса, пропаганда

Метою курсу: є опанування навичок критичного мислення та верифікації інформації, а також підготовки матеріалів такого різновиду журналістського розслідування, як фактчек – перевірки та викриття популізму, політичних маніпуляцій, фактичних спекуляцій на болючих соціальних темах у риторичі спікерів різного рівня та публікаціях ЗМІ.

Предметом навчальної дисципліни «Верифікація та фактчек» є інформаційне середовище у добу постправди.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:**

- загальний стан і особливості інформаційного середовища в епоху постправди;
- основні поняття, якими оперує формат фактчек: верифікація, фактчек, фейк, маніпуляція, джінса, пропаганда, популізм, лобіювання;
- основні правила інформаційної гігієни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:**

- застосовувати на практиці набуті в курсі теоретичні знання;
- критично мислити, самостійно аналізувати різномірні процеси в сучасних ЗМІ;
- структурувати й систематизувати свої знання у галузі фактчекінгу;
- аналізувати публікації на задану тематику в різних типах преси;
- адекватно інтерпретувати тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства;
- писати журналістські матеріали аналітичного типу.

Зміст курсу:

Тема 1. Епоха постправди та фейкові небезпеки

Тема 2. Структура українського медіаринку та її вплив на якість контенту

Тема 3. Журналістика сенсу та її формати

Тема 4. Ключові питання верифікації

Тема 5. Верифікація інформації із соціальних мереж

Тема 6. Верифікація фото та відеоконтенту

Тема 7. Концепція формату фактчек.

Тема 8. Об'єкти дослідження фактчеку

Тема 9. Доказова база фактчеку

Тема 10. Юридична відповідальність журналістів і редакцій

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі залікової роботи, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час поточного контролю та підсумкового контролю (залікової роботи) (10+50+10+30=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Лекційні заняття (конспект, творчі завдання)	10	
Практичні заняття	50	
Самостійна робота	10	
Підсумковий контроль		100
Залікова робота	30	

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Лекція 1	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 2	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 3	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 4	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 5	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 6	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 7	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 8	0,4	0,6	0,8	1
Лекція 9	0,4	0,6	0,8	1

Лекція 10	0,4	0,6	0,8	1
всього	4	6	8	10
Практичне заняття 1	2	3	4	5
Практичне заняття 2	2	3	4	5
Практичне заняття 3	2	3	4	5
Практичне заняття 4	2	3	4	5
Практичне заняття 5	2	3	4	5
Практичне заняття 6	2	3	4	5
Практичне заняття 7	2	3	4	5
Практичне заняття 8	2	3	4	5
Практичне заняття 9	2	3	4	5
Практичне заняття 10	2	3	4	5
Всього	20	30	40	50
Максимальна кількість набраних балів	24	36	48	60

Таблиця 3. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання (50+10+10+30=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О.. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с. URL : <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>
2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ "Софія-А", 2016. 184 с.
3. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
4. Посібник з верифікації. 130 с. https://verificationhandbook.com/book_ua/
5. Соцмережі: нові правила використання в журналістських матеріалах. Рекомендації від ІМІ. 29.11.2018. URL: https://imi.org.ua/articles/sotsmerezhi-novi-pravyla-vykorystannia-v-zhurnalists-kykh-materialakh-rekomendatsii-vid-imi/?fbclid=IwAR0Ur6ap0ILsme3Xz_2gH9WwA-SM9TFV9Udu1xN20g2Y3PiyIKmCfh_EzQQ

Додаткові

1. Доступ до інформації : навчальний посібник. К., 2008. 72 с.

2. Доступ до публічної інформації. Міністерство юстиції : сайт. URL : https://minjust.gov.ua/publ_info
3. Журналістське розслідування: основи : відеокурс. *Детектор медіа* : сайт. <https://video.detector.media/courses/zhurnalistiski-rozsliduvannya-osnovy-i14>
4. Ивин А. А. Логика для журналистов : учебник / А.А. Ивин. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 224 с.
5. Иванов В. Ф. Вимоги до роботи з фактами та джерелами інформації в мас-медіа С. 17-20. URL : file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/is_2015_22_5.pdf
6. Потятиник Б. Медіа : ключі до розуміння. Серія : Медіакритика. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
7. Солодка Л.І. Логіка. Методи логічного аналізу тексту : навчальний посібник / Л. І. Солодка. – Черкаси : Брама-Україна, 2011. – 68 с.
8. Теоретичне обґрунтування тренду фактчек як формату журналістики. *Без брехні: фактчек політичної риторики : сайт*. URL : <http://bez-brehni.com/?p=3856>
9. Халер М. Пошук і збір інформації : навчальний посібник / за ред. В. Ф. Иванова, А. Коль. К. : Академія Української преси, 2006. 308 с.
10. Які ризики для журналістів має використання інформації з анонімних джерел? 19.09.2017. *Інститут медіаправа*. URL : <https://cedem.org.ua/consultations/yaki-ryzyky-dlya-zhurnalistiv-maye-vykorystannya-informatsiyi-z-anonimnyh-dzhere/>

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ
2. Медіатека факультету філології та соціальних комунікацій (56208)
3. Медіатека кафедри соціальних комунікацій
4. VOXUKRAINE: сайт. URL: <https://voxukraine.org/uk/tag/voks-chek/>
5. Бех Брехні : сайт. URL: <http://bez-brehni.com/>
6. Детектор медіа: сайт. URL: <https://detector.media>
7. Доступ до правди : сайт. URL : <https://dostup.prawda.com.ua/help/about>
8. Європейський центр журналістики (EJC). URL : <http://ejc.net>
9. Інститут масової інформації: сайт. URL: <https://imi.org.ua/>
10. Інститут медіаправа: сайт. URL: <https://cedem.org.ua/organization/institut-media-prava/>
11. Медіакритика : сайт. URL: <https://ms.detector.media/trends/mediacriticism/>
12. СтопФейк: сайт. URL : <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
13. Телекритика: сайт. URL: <https://telekritika.ua/>